Nro. 37.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu, Nayiaśnieyszego CESARZA, JMPERATORA Całey Rossyi.

Z GRODNA DNIA 6. LUTEGO Roku 1797. W PONIEDZIAŁEK.

Ukaz Rządzącego Senatu, Jnflantskiemu, Estlandskiemu, Wileńskiemu i Słonimskiemu Generał Gubernatorowi.

Podług wyraźnego rozkazu JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI danego Senatowi d. 12 Grudnia, za własnoręcznym podpisem JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI, w którym wyrażono: „ Rozkazuiemy, aby odtąd napotym exystowały Gubernie następuiące. *Moskiewska, Sankt-Petersburska, Nowogorodska, Twerska, Pskowska, Smoleńska, Tulska, Kałuska, Jarosławska, Kostromska, Włodymirska, Nizegorodska, Wołogodska, Archangielska, Wiatska, Kazańska, Permska, Tobolska, Jrkucka, Orenburska* (która przedtym nazywała się *Ufimska*,) *Sybirska, Penzenska, Astrachańska, Woroneska, Tambowska, Rezanska, Kurska, Orłowska, Słobódsko-Ukrainska*, na mieyscu bywszey Charkowskiey, i *nowo Rossiska* na mieyscu *Ekaterynosławskiey*; a na osobliwych prawach, przywileiach lub fundamencie: *Mało Rossyiska, Jnflantska, Estlandska, Wiborska, Kurlandska, Litewska, Mińska, Białoruska, Wołyńska, Podolska* i *Kijowska*. Przeto 1. bywszą *Ołoniecką* Gubernią stosownie do położenia mieysca, rozdzielić między *Nowogorodzką* i *Archangielską* w tym sposobie, ażeby części bliżey północy leżące, zostały przyłączone do Gubernij *Archangielskiey*, a insze do *Nowogorodzkiey*, zostawuiąc to do ugodzenia się zarządzaiących temi ostatniemi Gubierniemi. 2. Słobodsko Ukrainskiey Gubernij naznaczyć też same granice, w iakich zostawała roku 1765. przyłączywszy do niey te mieysca, które odeszły, i oddzieliwszy do drugich, które do niey potym były przyłączone. 3. *Koliwańską* Gubernią skassować, a rozciągłość iey przyłączyć do tych, do których ona od R. 1779. należała. 4. Gubernią *Woznesieńską* i *Taurycką*, także skassować, i uformować *Nowo-Rossyiską* z tego wszystkiego, co za powroceniem ku *Małey-Rossyi* oddzielonych Uiazdów i od bywszey *Woznesenskiey* z przyłączonych do niey pozyskanych na Polszcze Ziem, także powróconych teraz ku *Słobodzko-Ukrainskiey* Gubernij, zostanie się, przyłączaiąc do tego i *Tauryde* rozdzielaiącą się tylko na uiazdy stosownie do wielości Obywatelow i rozległości mieysca. 5. *Saratowska* Gubernia ustaie, a Ziemi w niey zawieraiące się, przyłączyć według dogodności do Gubernij *Penzenskiey* i *Astrachańskiey*. 6. Z bywszey Polskiey *Ukrainy*, Wołynia, i Podola, przyłączonych do Jmperium Naszego, po oddzieleniu dostateczney wielości ludzi i rozległości dla Gubernij *Kijowskiey*, uformować dwie Gubernie *Podolską* i *Wołyńską*. 7. *Z Połockiey* i *Mohylewskiey* zrobić jednę Gubernią *Białoruską*, i oznaczyć za Guberskie Miasto iako naydogodnieysze *Witebsk* 8. Z wyznaczonych pierwey w *Wilnie i Słonimie* Gubernij, złożyć iedną *Litewską* w pierwszym z nich Mieście, zawieszaiąc powszechnie o granicach między wszystkiemi graniczącemi Guberniami, nowo przyłączaiącemi się, na zregulowanie zarządzaiących onemi: co powinni oni donieść Senatowi dla uwiadomienia nas. Nareście nie omieszkamy wszystkie pomienione Gubernie opatrzyć Sztatami, iakie są naystosownieysze do pożytku Skarbowego i prędkiego odbywania czynności. „ Rządzący Senat rozkazał dla wykonania tego wyraźnego JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI rozkazu, przesłać go Naczelnikom Gubernij, a w Guberskie Rządy posłać Ukazy, przez które oznaymić o tym wszystkim Sądowym mieyscom. Msca Grudnia 17. Roku 1796.

Oryginał podpisany Ober-Sekretarz Nadworny Konsyliarz

Piotr Titow.

Sekretarz *Jlia Fedorow.*

z Peterſburga d. 13. *Stycznia z Gazety Peterſburſkiey pod Nrem* 1.

D. 16. Grudnia. JEGO CESARSKA MOSC IMPERATOR Naywyżſzym rozkazem zalecił, aby dzień urodzin W. Xiężniczki Heleny Pawłowny, który dotychczas obchodzono wprzód dniem to ieſt 12. Grudnia, był odtąd obchodzony w ſam dzień urodzin tey Xiężniczki to ieſt 13. Grudnia.

D. 18. *Grudnia* Naywyżſzym ukazem zalecono, iżby Medycy, którzy dotychczas w Gubernij przyimowani byli do służby od tameczney Zwierzchności, na potym tak w przyimowaniu, iak i uwolnieniu od niey, zależeli od urządzenia Collegium Medyckiego ſtoſownie do daney onemu inſtrukcyi.

D. 22. *Grudnia* Konſyliarz Tayny *von Sivers* wezwany ieſt do zaſiadania w Senacie.

z Wiednia d. 22. *Stycznia. z Gazety Berlińskiey Nr:* 12.

Dzisiay o godzinie 8. Cesarzowa Jeymć Córkę szczęśliwie powiła. — Grl *Colli* i Pułkownik *Schmitt* udali się dzisiay w podróż do Rzymu. Grl *Bertollini* ma także tam poiechać. Grl *Fröhlich* idzie w 16,000. woyska od Armij *Reńskiey* do *Włoch.*

z Londynu 10. *Stycznia.z Gazety Ham: N.* 10

Wielkim ieſt podobieńſtwem, że przyiść może do Woyny między Rzplitą Francuſką i Amerykańſką. Słychać, że Dyrektoryat wysłał iuż rozkazy do ſiły zbroyney morſkiey w *Jndyach Zachodnich* zabierania Amerykańſkich okrętow, i ieden iuż okręt nazwany *Argos*, od Francuſkiey Fregaty wzięty zoſtał. Ob. *Adet* Miniſter Francuſki w naſtępuiącey urzędowey Nocie doniosł o zawieſzeniu ſwoich obowiązków: „ Ob. *Adet* donoſi ſwoim wſpoł-ziomkom, iż ſtoſownie do rozkazu rządu ſwęgo, uwiadomił dziś Sekretarza Stanu, że czynności urzędu iego, iako Miniſtra Rzplitey Francuſkiey przy *Ziednoczonych Stanach Ameryki* zawieſzone zoſtały, i dla tego wſzyſcy Francuzi w intereſsach ſwych iuż nie do niego, lecz do generalnych lub partykularnych Konſulow Rzplitey udawać ſię maią. „ w *Filadelfij* 25. *Brumaire*, 5. Roku Rzpltey [15. Liſtopada 1796.]

Wprzody ieſzcze Ob. *Adet* imieniem Dyrektoryatu podał obſzerne piſmo zawieraiące zażalenia przeciw rządowi Amerykańſkiemu. Zarzuca mu w nim, że złamał 17. Artykuł traktatu w Roku 1778. między obudwoma Mocarſtwami zawartego. Pierwſza część tego Artykułu ſtanowi, że Francuzi wſzyſtkie nieprzyiaciołom zabierane okręty na morzu do Amerykańſkich portów przyprowadzać mogą, a mimo tego iednak ſkonfiſkowane zoſtały. — Pozwalano Anglikom uzbraiać ſię w portach *Ameryki*, a Francuzom nie tylko takowego przywiązania nie okazywano, ale raczey chęć ſzkodzenia nie raz widzieć ſię dała. Druga część 17. Artykułu zabrania Angielſkim kaprom, zawiiać z ſwemi zdobyczami do portów *Ameryki*, a iednak woienne tego Narodu okręty ze ſzkodą Francuzów do naywygodnieyſzych portów wpuſzczane były. — Skarżył ſię także na poſelſtwo P. *Jay*, i traktat przez niego z W. *Brytanią* zawarty, iako niſzczący wſzyſtkie pożytki traktatem 1778 Roku Francyi zabezpieczone, i zapewniaiący, że teraz dla Anglików, daiąc im wolność wyprowadzania pod banderą Amerykańſką potrzeb woiennych i służących do budowy okrętów materyałow, co Francuzom ieſt zabroniono. Słowem znoſi neutralność Ameryki. Dyrektoryat niechce tego wſzyſtkiego uważać, iako zerwanie pokoiu, okazuiąc ſzacunek dla ludu Ameryki, pomimo niesłuſzności władzy iey wykonawczey, która związki przyiaźni łączące obydwie Rpte zerwać ſtarała ſię. Gdy Francya w czaſie nawet zaburzeń rewolucyinych, przychylność ſwą Amerykanom okazywała, ſtany Ameryki teraz ieſzcze zaſtanawiaią ſię nad tym, czyli Rzptey Francuzow uzna Posła iey przyiąć? &c. &c. Na końcu noty wyraża, że ieżeli Francuzi iako przyiaciele traktowani będą, zapomną o nieſprawiedliwości względem nich popełnioney, i iako ſzlachetni przyiaciele zachowywać ſię nie przeſtaną.

Miniſter Amerykańſki P. *Pichering* imieniem władzy Wykonawczey d. 3. Liſtopada odpowiedział, że Ameryka i Francya dla zawartych traktatów zoſtaią w związkach korzyſtnieyſzych iak wſzelki inny neutralny narod, niemogący ſpodziewać ſię iak tylko pożyteów zapewnionych mu prawem narodów. W Traktacie 1778. wyraźnie podług prawideł wzaiemności uſtanowiono, że wolne okręty, wolne maiątki przewozić mogą, a zatym Ameryka ma prawo nieprzyiacielſkie maiątki przeſyłać, i te konfiſkowaniu podpadać nie powinny, a teraz ma ſię tego prawa wyrzec? Żąda potym odpowiedzi, czyli i za co Francuſkie woienne okręty po nieprzyiacielſku przeciw Amerykańſkiemu handlowi chcą poſtępować, i dziwi ſię, że teraz takie ziawiły ſię wątpliwości, które dawno przez obowiązki neutralności, przez umowy traktatów i prawa narodów za niepodpadaiące powątpiwaniu uznano. — Użala ſię nakoniec na złe pochodzące z udzielenia ludowi noty od Miniſtra Francuſkiego podaney, gdyż rząd tylko ma prawo w czaſie i ſpoſobie, który ſię iemu podoba piſma podobne Obywatelom udzielać. P. *Adams* ma teraz naywiękſzą nadzieię bydź naſtępcą Prezydenta *Waſhingtona.* Ob. *Adet* wſzyſtkim Francuzom w *Ameryce* znayduiącym ſię noſić kokardę Narodową rozkazał.

z Londynu 11. *Stycznia z Gazety Berlińſkiey pod Nrem* 12.

Zapewniaią dziś, że Francuzi w ſamey rzeczy byli wyſiedli w *Belfaſt*, gdzie ieſt wiele nieukontentowanych, a obywatele wzbraniali ſię wziąść do oręża. Przydaią, że Woyſka, które wylądowały, otoczone zoſtały przez Korpus dragonow *Jrlandzkich*, i że Lordowi *Bridport* udało ſię odegnać okręty Francuſkie od brzegow *Jrlandyi.*

Jnni mniemaią, że wylądowanie nie nastąpiło, i że Flotta Francuska wróciła się na wysokość morza dla schronienia się do portu Hiszpańskiego, i uniknienia przed naszą Flottą. Nayniecierpliwiey oczekuiemy pewnych o tym wiadomości. —*—

z Londynu 12. Stycznia z Gazety Berl: pod Nrem 11.

Spodziewamy się wkrótce odebrać wiadomość o wzięciu Batawij i wyspy *Jawa* przez Woyska kompanij naszey Jndyiskiey, która opanuie tym sposobem cały handel Jndyow wschodnich, gdy to nic niebędzie kosztować rządowi; ponieważ samey kompanij Woyska były dostateczne dla opanowania tych bogatych osad, z których każda byłaby dawniey wymagała wielkich offiar w ludziach i pieniądzach. —*— Admirał *Elphinstone* przybył tu z *Kapu dobrey nadziei* z bogatemi pryzami. Przed swoim odeyściem, uzbroił 6. okrętów Hollenderskich z Eskadry Admirała *Lucas*, i posłał ie przeciwko wyspie *Maurice*, gdzie się znayduie 6. Francuskich okrętow uzbroionych. Publikowano proklamacyą pozwalaiącą wszystkim neutralnym Potencyom wchodzić do portow *Kapu dobrey nadziei*, i opatrywać się tam w rzeczy sobie potrzebne. —*— Rząd *Quebeku* wydał 3. Listopada proklamacyą, przez którą nakazuie wszystkim cudzoziemcom osiadłym tam od 1. Maia 1794. opuścić Kray we 24 dniach, gdyż się znayduie między niemi wiele ludzi podeyrzanych, mianowicie Francuzow, którzy dali do poznania zamysł wzniecenia zamieszek. —*—

Mówią o nowey potyczce, którą P. *Pitt* ma otworzyć.

Między pismami ściągaiącemi się do negocyacyi rozpoczętey w *Paryżu*, które były przedstawione Parlamentowi, znayduie się długi list, w którym Lord *Malmesbury*, donosi Lordowi *Grenville*, o konferencyi mianey z Ministrem *Delacroix*, po oddaniu mu not tyczących się warunkow traktatu pokoiu. Rozmowa ta na tym się skończyła, że plan podany przedstawiał nieprzebyte trudności, z przyczyny, że negocyator Angielski kładł za naypierwszy warunek zwrócenie Niderlandow, a minister Francuski z równą gorliwością utrzymywał nieoddzielność tey prowincyi od Rzptey Francuskiey. „ Ale, rzekł Lord *Malmesbury*, ieśliby Francya była przymuszoną ustąpić części swoich Kraiow, dla zachowania reszty. —*— „ Byłby to skutek, odpowiedział *Delacroix*, ostatniey i groźney potrzeby, czego niemożna przystosować do teraznieyszych okoliczności „ —*— Kiedy była kwestya o równowagę Europy, *Delacroix* rzekł: „ Panowanie wasze w *Jndyach*, dostarczyło wam sposobow do opłacania wszystkich mocarstw przeciwko nam, i takeście handel pod siebie podgarnęli, iż całego świata skarby do waszey skarbu wchodzą. Od dwuch wiekow *Belgium* iest przyczyną i teatrem woyny: ieźliby było przyłączone do Francyi, Europa używałaby nakoniec pokoiu: a Rzpta Francuska będzie nayspokoynieyszym narodem. „ —*—

Lord *Malmesbury* przypomniał tu Ministrowi własne iego słowa, przez które chciał dać wysokie wyobrażenie o potędze Rzptey Francuskiey, gdy rzekł *Nie iesteśmy w zgrzybiałości Francyi Monarchiczney, ale w kwitnącey sile Rzplitey wzrastaiącey.* —*— *Malmesbury* wniosł z tąd, że mocarstwa graniczące z Francyą, nie mogą pozwolić na iey powiększenie. *Delacroix* odpowiedział: „ Wszystko co mówisz, *Milordzie*, prawdą było w czasie rewolucyinym: nic wtedy nie wyrównywało potędze naszey: lecz czas ten minął, i niemożemy iuż całey massy narodu ruszyć dla poratowania Oyczyzny w niebezpieczeństwie, nie możemy iuż zobowiązać Obywatelow, aby maiątki swoie do skarbu Rptey oddawali, i żeby dla dobra publicznego własnym nawet uięli potrzebom. „ &c.

Nadgrodzeniem, które *Delacroix* proponował dla Cesarza, była Sekularyzacya trzech Elektorstw Duchownych, i nie których Biskupstw w *Niemczech* i we *Włoszech*; a dla utrzymania Konstytucyi rzeszy Niemieckiey, proponował podniesienie do godności Elektorskiey *Sztadthudera*, Xięcia *Brunswickiego* i Xcia *Würtemberskiego*. Ponieważ podobny układ wywracałby z gruntu Konstytucyą Niemiecką, Lord *Malmesbury* oświadczył, że nigdy ani Cesarz, ani *Anglia* na to nie zezwolą. Lord dawał mu do poznania po kilka razy, że mogłoby się pozwolić Francyi na iakieś przyłączenie ze strony *Niemiec*. —*— *Delacroix* przeczył żeby Hiszpania była związana traktatem *Utrechtskim*, który iey broni ustąpienia possessyi w *Ameryce* bez zezwolenia *Anglij*, z przyczyny, że się okoliczności znacznie odmieniły. —*— Lord *Malmesbury* dał do poznania, że ieżeli Francya iest w pretensyi zatrzymania sobie wyspy St *Domingo*, to Anglia nadgrodzi sobie albo przez *Martinikę*, albo przez *St Lucia* i *Tabago*. Co się tycze possessyi Hollenderskich, Lord *Malmesbury* oświadczył, że ani *Kap Dobrey nadziei*, ani *Trinquemale* nigdy wrócone niebędą. *Delacroix* zaś dał poznać, że trzeba nadgrodzić Rzptey *Batawow* przez iaką cessyą ze strony *Renu i Mozy* &c.

Znayduie się w naszych pismach zbliżenie dosyć ciekawe stanu siły Morskiey *Anglij*, *Francyi*, *Hiszpanij* i *Hollandyi* iaki był w miesiącu Maju 1782, i iaka nastąpiła strata od tey epoki —*—

Anglia miała w tenczas okrętow woiennych - - - -	607.
Francya - - - - -	290.
Hiszpania - - - - -	145.
Hollandya - - - - -	86.

Strata od Miesiąca Maja 1782.

Anglia straciła 37 okrętow. —*— Francya 180. Hollandya 33. Hiszpania straciła tylko iednę fregatę: pomimo wszelkiego usiłowania, nie miała Hiszpania pierwszego dnia ostatniego Miesiąca, iak 43 okrętow liniowych, rachuiąc razem i te, które są przeznaczone na więzienia, szpital &c. A pośró-

(2)

wnywaiąc ogólnie stan Flot różnych Narodow, pokazuie się, że siła Morska W. Brytanj tak co do liczby okrętow, iakoteż co do ich mocy, iest w stanie szanownieyszym, niżeli kiedykolwiek była nawet, w czasach nayświetnieyszych iey Historyi.

z Paryża d. 14. Stycznia z Gazety Berlińskiey Nro: 11.

Osadzono tymczasowie w więzieniu Miasta *Troyes* Markiza de *St Aignan*, którego tu przesyłaią od brygady do brygady. Wyiechał on z Strasburga z 14. swemi Kolegami, ktorzy razem z nim zabrani zostali w czasie ostatnich bitew pod *Kehl*. Mniemanie powszechne było, że będą zawarci w liście niewolnikow do zamiany. Ale Grł *Moreau* oświadczył zdanie przeciwne, i wiozą teraz każdego z nich do swego *respectivé* Departamentu, aby byli sądzeni iako emigranci. —— Widać tu nie iakąś fermentacyą, ktora każe lękać się nowego wybuchnienia. Minister Policyi *Cochon* udał się do Dyrektoryatu dla komunikowania mu swoich wysledzeń, i Dyrektor *Carnot* miał być wezwany do Rady. Głoszą o ściągnieniu nowych woysk do Paryża, gdyż Jakubini czynią wielkie zamachy. Pewną iest rzeczą, że w 5. dniach przyniesiony będzie do Rady 500, przez Kommissyą na ten koniec wyznaczoną, rapport względem kwestyi: iaką władzę może mieć Ciało Prawodawcze nad czynnościami Dyrektoryatu. „ Czas iest ażebyśmy wiedzieli, (rzekł z tey okazyi na Sessyi Rady 5 0. *Dumolard*) czy długo ieszcze wolno będzie Dyrektoryatowi stanowić prawa pod imieniem uchwał. „

D. 16. *Stycznia* Dwa kapry *le Lazare Hoche i le Patriote* zwane, miały służyć Grłowi *Hoche* do rozwożeniaiego rozkazow lecz że się nie ukazały podczas złączenia się Flotty, domyślano się, że są razem z nim. Jeden z nich *le Patriote* zdobył na brzegach *Irlandzk ch* statek Portugalski, który d. 3. t. m. został przyprowadzony do *Morlaix*. Kapitan tego statku wyznał, że w czasie, gdy był zabrany, Kaper *le Patriote* był ieszcze razem z *Hoche* i *Morard de Galles*, że kiedy z tamtąd odpływal, gęsta mgła ukrywała przed nim widok brzegu i fregat, lecz gdy się ta rozeszła, widział ile odległość mieysca mogła mu pozwolić, wielką liczbę żaglow, ktore Admirał zgromadzał. —— Jeden członek ciała prawodawczego, odebrał wczora list od swego przyiaciela z *Audierne*, w którym mu donosi, że w momencie, kiedy miał skończyć list, przybył do odnogi statek wysłany do Rządu przez Grła *Hoche* z doniesieniem, że iuż wylądował do *Irlandyi*. Minister morski ieszcze nie odebrał o tym doniesienia urzędowego. —— 17. Zagli, ktore widziano w *Brest* d. 4. były podobno Angielskie, niemamy teraz o nich żadney wiadomości. —— Zapewniaią, że oprocz 5. okrętów i 3. fregat, ktore powrociły, inne okręty z znayduiące się w *Bantry-Bay* nie chciały słuchać rozkazu danego przez Kontr-Admirała *Bouveta* na powrot do Francyi, i postanowiły czekać na resztę Floty, i fregatę Admiralską. Zdaie się, że poroźnienie między Officerami lądowemi i morskiemi rownie iak burze przyłożyły się do uchybienia tey expedycyi.

Grł *Moreau* donosi Dyrektoryatowi o poddaniu się *Kehl* w tych wyrazach: „ Ledwo mam czas uwiadomić was, że dziś o 4. godzinie *Kehl* opuściemy, zabieramy z sobą wszystko, nawet palisady i kule nieprzyiacielskie „ —— Następuie potym list Ob. *Rudler* Kommisarza Rządowego zawarty w tych wyrazach: „ Podług umowioney wczoray Kapitulacyi, twierdza *Kehl* po dwu miesięcznym bombardowaniu, zostanie oddaną Austryakom dzisiay o 4tey godzinie po południu; cała nasza Artyllerya przeprowadzona iuż iest na lewy brzeg *Renu*. Każdy woluntaryusz wyniesie z sobą palisadę, ktora go zakrywała, i nieprzyiaciel nie znaydzie iak tylko same popioły i gruzy. —— Tym to sposobem Armia *Renu* i *Mozelli* po przeyściu Renu, podbiciach nagłych i reytyradzie iedney z nayrozumnieyszych, uwieńczyła swoię świetną kampanią przez obronę rownie zadziwiaiącą iak chwalebną. Generałowie, Officerowie i żołnierze okazali w tey okoliczności męstwo i stałość, ktore przymusiły nawet nieprzyiaciela, do oddania im hołdu pochwał winnych odwadze. „

z Hagi d. 14. Stycznia.

Od d 11. t. m. Konwencya zaczęła zatrudniać się roztrząsaniem proiektu Konstytucyi i uchwaliła iuż 1. Lud Batawow iest iednym i nierozdzielnym. 2. Władza nayważsza zależy od całego ludu Batawow. 3. Lud Batawów wybierze reprezentantow do wykonywania władzy naywyższey. Względem prawa do Głosowania rożne także artykuły uchwalone np. Wszyscy Obywatele, ktorzy się w kraiach Rzplitey urodzili, w nich mieszkaią i 22 lat maią wieku, maią głos na zgromadzeniach pierwiastkowych. Cudzoziemcy w tenczas tego prawa dostępuią, kiedy ciągle przez lat 6. w Rzpltey mieszkali. W 6. lat po przyięciu Konstytucyi, każdy chcący być czynnym Obywatelem, powinien umieć czytać, pisać i mowić po Batawsku. Ci co zbankretowali lub przysięgę obecnemu Mocarstwu wykonali, lub w nim służbę przyięli, lub pensyą od niego odbieraią oraz wszyscy co do zagranicznych towarzystw należą &c tracą prawo do głosowania.

z Padwy 8. Stycznia. z teyże.

Wczoray i dziś wszystkie woyska Austryackie, ktore tu stały są w poruszeniu, 6.000. udało się do *Wizenza*. Jnny korpus od 14,000 ludzi, pociągnął ku *Este* i *Monfelice*. Zamiarem ich iest przeyść w tey stronie *Adygę*, i poyść na odsiecz *Mantuy*. Korpus stoiący w Bassano i korpus *Laudona*, będące w *Edolodi Valcamonica*, w tymże czasie puściło się w marsz. Armia Gła *Laudona*, ktora znaydowała się w *Tyrolu* ze strony *Ala*, miała rownie posunąć się ku *Rivoli*. ——

Nro. 37.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 6. LUTEGO R. 1797. W PONIEDZIAŁEK

z Winenza 10. *Stycznia. z Gazety Berlińskiey Nr:* 12

Korpus Austryacki, który ruszył z *Padwy*, stanął iuż w *Willanowa* o kilka mil od *Werony*, zkąd łatwo mu będzie popierać operacye innych korpusów, i ułatwić przeprawę *Adygi*. Biega pogłoska, że *Davidovich* przedarł się iuż z *Ala* do *Rivoli*. Mówią że 4000 Austryakow przyszło przez *Waldagno* na nasze territorium: muszą przychodzić z *Baſsano*. Z niecierpliwością czekamy, iaki będzie skutek tych woyskowych obrotów.

z Rowigo (*w Polesine*) 13 *Stycznia z teyże.*

Generałowie Francuzcy *Angereau*, *Balanel*, *Puain* i Agent generalny *Lorset*, i kilku innych officerow, którzy tu przybyli 5. t. m. poiachali nazad d. 7 z korpusem Huzarow do *Legnano i Werony*. D. 8. t. m. słyszano tu mocne z Armat strzelanie z okolic *Mantuy*. D. 9, Austryacy wzmocnieni ze strony *Este*, attakowali w *Bevilaqua* korpus Francuzow, który się znaydował w Zamku tamecznym. Republikanie stracili koło 30 ludzi w zabitych, a 300 w niewolę wziętych i posłanych do *Padwy*, reszta zaś uciekła. Spodziewamy się że po tey akcyi Austryacy przeszli *Adygę*, i zbliżyli się pod *Mantuę*.

z Roveredo 11. *Stycznia z Gazety Berlińſkiey pod Nrem* 12.

Poruſzenia w oſtatnich dniach w Woyſku Auſtryackim zaſzłe, były poprzedniczemi daleko ważnieyſzych. —— Po przybyciu Grła *Alvinzi* d. 9. z *Trydentu* do *Roveredo*, wſzyſtkie bataliony ſtoiące w *Tyrolu* ruſzyły natychmiaſt ku granicom. Naſtępuiącego dnia, Woyſka tu będące i w mieyſcach nayblizſzych granic, w tęż puściły ſię ſtronę. Prócz tego d. 9. przybyło do *Roveredo* 4. bataliony z *Baſsano*, a za niemi kilka innych batalionow i ſzwadronow kawaleryi. Wſzyſtkie te Woyſka udały ſię z Artyleryą i Pontonami częścią ku *Ala*, częścią ku *Montebaldo*. Oprócz Grła *Alvinzi*, ſtanęli tu ieſzcze Głowie *Koblos*, *Sekendorff*, *Quosdanovich*, i *Liptay*: *Davidovich* zaś, Xże *Reus* i *Vukaſsovich*, iuż ſię tu znaydowali. Grł *Alvinzi* udał ſię potym z Grłem *Sekendorff* do *Brentonico*: Grł *Koblos* poiechał do *Ala*, dokąd ſię udali takoż Grłowie *Quoſdanovich* i *Liptay*. Przednia ſtraż odebrała rozkaz póyść naprzód, i ieſt mniemanie, że nieprzyiaciel iutro będzie attakowany.

Dnia 12. *Stycznia* Dziś rano słyſzano tu do god. 11. przed południem ſtrzelanie z Armat, i dowiaduiemy ſię, że Ceſarſcy od *Montebaldo* pomimo oporu Francuzów daley ſię poſuneli. Słychać takoż, iż ſą iuż panami ſtanowiſka *Rivoli*, gdzie zabrali kilkanaście Armat i kilka ſet niewolnika. Niecierpliwie czekamy ſzczegułow tey akcyi.

z Breſt d. 4. *Stycznia z Gazety Berlińſkiey pod Nrem* 12.

O 10. godzinie zrana dowiaduię ſię, że *Hoche* uſkutecznił wylądowanie z reſztą Armij morſkiey, która, iak powiadaią wynoſi tylko 9. lub 10. okrętow liniowych; zapewne będą znowu wysłane te, które powróciły, a to w celu poſtawienia naſzey Armij w ſtanie oparcia ſię nieprzyiacielowi, ieżliby ſię ukazał do bitwy. Ta nowina doſzła przez Kapra *Lorioux*. (Liſty z Londynu pod d. 10. nic o tym wylądowaniu nie wſpominaią.] —— z Skutkow, expedycyi tentowaney przez dywizyą Kontr-Admirała *Bouveta* widzieć ſię daie, że nie było zgody między Officerami morſkiemi i lądowemi. Ci oſtatni użalaią ſię na wzgardę a nawet i ſrogość, z którą byli traktowani w czaſie żeglugi. —— Fregatta *la Reſolue* z dywizyi Kontr-Admirała *Nielly* rozbiła ſię na ſkale, w tym czaſie kiedy trudno było dać iey pomoc. Obawiamy ſię aby nie zatoneła, nim można będzie pośpieſzyć na iey ratunek.

z Lubeku 11. *Stycznia. z teyże*

Odebraliśmy tu wiadomość bardzo smutną dla handlu, Dwór Madrycki kazał oświadczyć Miastom *Hamburg, Bremen i Lubeck*, że ieżeli niezerwą związków Handlowych z Anglią, nie tylko wszystkich miast *Anzeatyckich* okręty zabierać, ale nadto sekwestrować każe towary kupcow ich, znayduiące się w dosyć znaczney wielości w Hiszpanij. Niewiadomo ieszcze, iaka Miast rzeczonych będzie determinacya, gdyż nie podobieństwem iest zerwać związki Handlowe z *Anglią*. ——

Od wyższego Renu 14. *Stycznia. z teyże*

Jest mniemanie, że twierdza *Kehl* zostanie zrównana z ziemią, Woyska Cesarskie stanęły na zimowych leżach. Stanowiska ich rozciągaią się z iedney strony pod *Manheim*, a z drugiey pod *Huningen*. ——

Główna Kwatera Grała *Latour* iest w *Offenburg*, a Generała *Colloredo* w *Manheimie*. Kwatera główna Arcy Xięcia *Karola* ma bydź przeniesiona do *Schwetzingen*. *Z Kehl* Francuzi wszystko wywiezli, nawet Palisady. —

z Kolonij 14. *Stycznia.*

Kwatera Główna Armij *Sambry i Mozy* iest w *Bonn* i będzie, iak słychać przeniesiona do *Koblentz*. *Kleber* wziął dymissyą. *Lefevre* poiechał z kilku innemi Generałami do *Paryża* po nowe instrukcye. Zdaie się, że Plan operacyi w przyszłey kampanij odmienny będzie, od dawnych planów. Dawnieysze były zaczepne, ten zaś ma bydź odporny. Dwie linie będą uformowane, iedna nad *Renem*, druga od *Metz* do *Mastrychtu*. Wciągu ich stać maią obozy rezerwowe, każdy od 20,000 ludzi. — Pod *Metz* iuż oboz ieden został wytknięty. Grl *Benardotte* udał się tam z 10,000 ludzi oddzielonych od Armij *Sambry* i *Mozy*. — Komissarz *Alexandre* poiechał do *Paryża*.

z Kolonij d. 17. *Stycznia. z Gazety Berlinskiey Nr.* 12.

Doszła tu wiadomość, że zaraz po poddaniu się fortecy *Kehl*, Cesarscy udali się w znaczney sile ku okopom przedmostowym pod *Huningen*, i że skoro te okopy opanuią, teatr woyny ma bydź przeniesiony w nasze okolice na *Neuvied*, i na *Dusseldorf*. Widać, że Francuzi domyślaią się, czy też są uwiadomieni o tych planach Cesarskich, ponieważ czynią naywiększe przygotowania do mocnieyszego ufortyfikowania Miasta *Dusseldorf*.

z Strasburga 1. *Stycznia z teyże Gazety.*

Oto rozrządzenia, które poczyniono w Armiach Republikańskich. — Grl *Desaix* Kommenderuie Armią *Renu* i *Mozelli*, *Beurnonvile* Armią *Połnocną* a Grl *Moreau* ma naywyższą Kommendę.

z Trewiru 12. *Stycznia z teyże Gazety.*

Poruszenia od kilku dni w Woysku Francuzkim zaszłe, osobliwszym sposobem wzbudzaią attencyą publiczną; Codzień widziemy przedchodzącą tędy znaczną liczbę woysk, które się udaią do *Metz*, nikt zgadnąć niemoże powodu tych nadzwyczaynych obrotow. Jnne woyska, tak infanterya, iako też i Artylerya ciągną ku granicom Francuzkim przez *Eifel*. Trzecia Kolumna, iak twierdzą, idzie za *Hochwald* ku *Lotaryngij*.

z Koblenz 12. *Stycznia z teyże Gazety.*

Naywiększa część Woysk Francuskich tu się znayduiąca, porzuca nasze okolice, a idzie w głąb Francyi. Garnizon nasz ma naywięcey 300. tylko ludzi. Mówią, że te Woyska ciągną wśrzod Francyi dla uprzedzenia zamieszek: inni twierdzą, że są przeznaczone do Włoch.

z Frankfortu 15. *Stycznia z teyże Gazety.*

Listy od *niższego Renu* donoszą, że Grl *Kleber* nieprzyiął kommendy Armij *Sambry i Mozy* pod Grłem *Moreau*. Ostatni iest spodziewany w *Kolonij*.